

ION BÎRLĂDEANU A TRĂIT LA MARGINEA SOCIETĂȚII, UNIND FRAGMENTELE ȘI NUANȚELE VIETII ÎN COLAJE. LA 62 DE ANI S-A MUTAT DIN GHENĂ ÎN GALERIE ȘI PRIVEȘTE OPTIMIST SPRE VIITOR.

DECUPAJE TRĂZNIE MONDIALE

DE ANI SANDU

COLAJE FOTOGRAFIAȚE DE

ALEXANDRU PAUL

Ion Bîrlădeanu s-a pregătit din timp pentru vernisaj. Până la urmă, era prima lui expoziție. În 62 de ani, Bîrlădeanu a făcut multe, inclusiv trei luni de închisoare comunistă. A fost zidar, docher, paznic, gropar, și în tot acest timp a făcut colaje – o operă care se întinde pe 30 de ani și care a fost descoperită aproape din întâmplare de galeria H'art din București.

Dar un vernisaj?! N-avusese niciodată parte.

Obişnuit să se tundă singur, de data asta „a dat lâna la contract” la salonul „Doamna Capricioasă”, din apropiere de ghenă unde locuiește de opt ani. A dat 8 lei, plus 2 lei șpagă, iar doamna l-a recunoscut, că l-a mai tuns o dată.

De cum s-a trezit, Bîrlădeanu a tras o fugă până la târg, la Obor, de unde și-a cumpărat și patru pachete de țigări, să-i ajungă. S-a întors la ghenă, s-a mai uitat prin reviste, a „atacat” vreo două beri. A dat cu mătura pe asfaltul curții, s-a bărbierit. Apoi i s-a părut că pantofii sunt prea jerpeliți și i-a vopsit cu negru, că nu putea să vină cu ei așa.

În general chinuit de coșmaruri, Bîrlădeanu a dormit liniștit în noaptea aceea. Nu a visat nimic.

E a doua zi după vernisaj. Bîrlădeanu intră în curte cu două beri Noroc la subraț. La 62 de ani, își poartă cei 1,80 m cu stângăcie. Lasă impresia că își târăște puțin picioarele, de parcă ar avea la cingătoare un pistol care abia se ține în toc și pe care îi e frică să nu-l piardă. Cu pălărie neagră și haină de piele, are ceva din atitudinea unui cowboy ieșit din cărciumă. Numai că în spatele lui nu se află două porțițe mobile din lemn, ci grilajul ruginit prin care se ajunge în spatele unui bloc de pe Calea Moșilor.

Curtea dă spre ghenă, pe care Bîrlădeanu o alintă „buncărul meu”. Timp de 22 de ani a locuit într-un apartament din blocul de vizavi, pe strada Maiorescu, dar a fost nevoit să plece după o ceartă aprigă cu un vecin. Pe atunci bea foarte mult – ducea și un litru jumate de țuică. O vreme a dormit și prin șanțuri. Acum are deja un an de când s-a lăsat de tărie, pentru că i se face rău de la ea. Beă doar bere, locuiește la ghenă și trăiește din gunoaie. Le strânge, își păstrează lucrurile de care are nevoie, iar restul le vinde. Când pleacă de

Lustruind pantofii și-a murdărit hainele și a trebuit să se schimbe în niște raiati și o cămașă pe care le primise de la galerie.

S-a enervat că nu a reușit să-și găsească antena de la televizor, dar până la urmă a improvizat: a luat în locul ei un băț de umbrelă. Avea nevoie de baghetă la vernisaj, ca să le arate și să le explice oamenilor elementele din colaje. Fără ea n-avea cum să ajungă sus de tot și nu putea să arate cu degetul. Și-a adus aminte de Ceaușescu, de cum dădea el indicații prețioase și s-a gândit că astfel l-ar putea parodia.

La galerie lumea l-a urmărit cu atenție, izbucnind ocazional în râs. A dat autografe tuturor. S-a bucurat să-i vadă pe cei câțiva vecini care au venit să-l felicite și s-a simțit ca un profesor de istorie predând unor elevi cumiți, care l-au urmărit cu atenție fără să miște în front. După ce s-au împrăștiat oamenii, Dan Popescu, proprietarul galeriei, a ieșit pe trotuar și a început să măture. A adunat maldăre de chiștoace și a zâmbit mulțumit: multă lume.

acasă, închide cu lacătul atât ușa de la ghenă, cât și grilajul înalt care delimitează curtea de stradă. Cheile le ține într-un mănunchi care-i atârână la brâu.

Bîrlădeanu e înalt și slab, fără să lase impresia că e firav. Are sprâncenele groase și ochii mici, ascunși sub pleoape care par umflate. Când scrie, se ascunde după niște ochelari mari, pătrățoși, cu rame groase maro. Cu cât îl privești mai mult, cu atât pare mai sigur pe el. Are păreri despre orice și e categoric când vorbește. Își spune cuvintele din tot sufletul, rar, articulat, cu hotărârea unui om care știe că are dreptate. Își face mereu planuri și vorbește aproape tot timpul la viitor.

Ar fi vrut să fie regizor sau să joace în filme cu cowboy. Își spune totuși „cineast”, pentru că în fiecare colaj vrea să arate o poveste cinematografică și se compară cu Serghei Eisenstein, regizorul rus care a revoluționat montajul.

De când a ajuns la ghenă, acum opt ani, Bîrlădeanu nu a mai

făcut nici un colaj din cauza condițiilor de aici. A continuat totuși să ciopârtească ziare, să taie din ele figuri care i-ar putea servi mai târziu. Când ia în mână o revistă, Birlădeanu știe deja dacă are sau nu material. Se laudă cu o precizie matematică: decupează figurile cu un contur de 2 milimetri. Are colecție cu toți dictatorii din lume și se gândește că Gigi Becali, Monica și Irinel Columbeanu, Andreea Marin și Ștefan Bănică sunt și ei subiecte pentru colaj. Numai să se mute din ghenă și gata, se va apuca de lucru.

În ghenă e întuneric și strâmt. Mai multe valize și geamantane sunt împrăștiate pe jos, alături de pungă, cutii de conserve goale, o pagină de ziar cu programul TV, niște blugi, o jumătate de portocală și mucuri de țigară. Birlădeanu se scuză că e mizerie. O haină neagră de piele atârână într-un cui pe peretele din partea dreaptă, iar puțin mai în față, mai aproape de intrarea în ghenă, e un ceas Quartz. E un ceas de perete rotund și alb, care a stat la ora 2 fără 23 de minute. Prin cerculețul de la 6, decupat perfect, se vede peretele. Lucrurile lui Birlădeanu sunt amestecate cu resturile de mâncare pe care le aruncă oamenii la gunoi. Toate pică într-un container mare, am-

decupat atent pentru colaje, de-a lungul timpului. Le-a ținut pe toate închise în ghenă, cu unele și-a tapetat pereții, altele au stat cuminti în serviete până le-a găsit un depozit mai sigur, în galerie la „domnu’ Dan”. O parte din materiale au rămas cu el și le păzește cât poate de bine de ploaie și de hoți. Își amintește de o femeie care i-a furat la un moment dat foarfeca veche cu care decupează. De ce a furat-o? De „cleptomancă”, de-aia. A blestemat trei luni de zile încontinuu după ce-a pățit-o. Noroc că până la urmă și-a recuperat foarfeca, „a descoperit-o ca un Sherlock Holmes”. Acum o ține în buzunarul interior al hainei și o arată ori de câte ori cineva e interesat de colajele sale.

Se așază pe un colț de saltea, în fața servietelor. Pune berea jos și își aprinde o țigară Triumf. Pachetul de țigări l-a primit aseară, de la doamna doctor Roventă, o văduvă foarte frumoasă care stă în blocul de pe Moșilor. Lui Birlădeanu i se pare frumoasă, doar că n-are curajul să i-o spună. A fost și ea aseară la vernisaj. A fost „super”. Acum o să-l cunoască toată țara, și oameni care nu-l mai știu, care au crezut că a murit. Și rudele, cu care e certat.

plasat la intrare, în partea stângă, sub un burlan pe care într-o casă obișnuită l-ai putea confunda cu o hotă. Pungile aruncate de la etaj fac un zgomot puternic și sec atunci când aterizează în container. „V-ați speriat?”, întreabă Birlădeanu. „Eu sunt obișnuit.”

În singurul colț complet luminat din curte, sub un cearșaf uriaș din plastic transparent se ghicește o saltea de pat. Sunt mai puțin de 10 metri de la intrare până la ea, dar Birlădeanu îi parcurge încet, fără să se grăbească. Se întoarce spre saltea și lasă jos una din sticle acolo unde zac alte cutii de carton, două umbrele albastre cu coadă galbenă, o bucată de ziar ciopârțită și o pălărie neagră în care se vede o sticlă mică de țarie, goală. Puțin mai încolo, alte 17 sticle de bere goale sunt aliniate ordonat, două câte două. Acum poate să bea liniștit. Ia o gură de bere și ridică dintr-o mișcare plasticul de pe saltea.

Iese la iveală un vraf de serviete vechi, închise la culoare. Aici își ține o parte din materia primă, bucățile de ziar pe care le-a

O să-și schimbe stilul de viață. O să facă niște colaje și mai „super”. O să trăiască printre artiști. O să se mute din ghenă într-o casă pe care i-au găsit-o cei de la galerie. Dar întâi trebuie să rezolve cu buletinul, pe care și l-a pierdut acum vreo patru-cinci ani. Trebuie să urgenteze treaba la Circa 8. Și să-și facă dantura, că nu mai are dinți și din cauza asta nu putea să zâmbească aseară la vernisaj. E jenant, dar oamenii l-au înțeles.

prezintă: Birlădeanu Ion. Din Zăpodeni, județul Vaslui. Ză-po-deni. Cu Z, de la Zorro. S-a născut pe 24 martie 1946, în zodia Berbecului. La fel ca Hitler. Crede în horoscop, zice că-i știință matematică și-l atenționează din timp ce are de făcut. Îl frământă orice ține de știință, ar vrea să știe cum au apărut pe fața Pământului atâtea lucruri fantastice: broaștele, reptilele, insectele. În Dumnezeu nu crede.

Cum să creadă, dacă nicăieri nu zice nimic despre o pereche a lui Dumnezeu? Că numai prin împerechere poți să creezi ceva. Așa că Dumnezoaica unde-i? Nici Bîrlădeanu nu are pereche și la capitolul acesta e zgârcit la vorbă. A avut la un moment dat o „consăteancă”, dar s-au despărțit. Ea era morfilomancă, adică leneșă, el voia să fugă în Occident, pentru că nu se simțea în largul lui în regimul comunist. Nu a mers.

Drumurile lui au început la 18 ani, când a plecat de acasă, din Vaslui, după ce a terminat școala profesională de zidari. Nu i-a plăcut zidăria, așa că s-a angajat la Combinatul siderurgic din Galați. Prin anii '70 s-a mutat la Constanța, deși se temea de apă și nu știa să înoate – nu știe nici acum. Voia să fugă din țară pe un vapor, dar n-a avut curaj. A rămas în port doi ani, timp în care a descărcat marfă de pe vapoare și le-a făcut străinilor desene și caricaturi. Aici a învățat italiana „de baltă” pe care o mai știe și acum.

„Fare mie una pittura”, povestește că i-a zis cineva într-o zi.

„Comme si chiama, signiore?”

„Mio si chiama Pacalambo Vicențiu... Molta grazie. Tu artista grande”, i s-a spus la sfârșit, în timp ce i se întindeau drept răsplată două pachete de țigări. A cunoscut și un negru din Etiopia, care semăna cu Sidney Poitier. Și el a vrut portret, iar după ce s-a apucat de lucru, Bîrlădeanu a comentat: „Tu, un poco nero”. Omul nu s-a supărat: „Molto simpatico, signiore”, și i-a dat două cămăși „tais”.

Prin '76 a lucrat ca muncitor la schele și fierar betonist la Fundeni, o localitate la 20 de kilometri de București. Apoi s-a împrietenit cu părintele Vasile, care fuma așa de mult încât la început lui Bîrlădeanu nu prea i-a venit să creadă că e preot. Așa a ajuns să picteze biserica din comună. I-a zis: „Părinte, îmi trebuie și mie niște modele”, iar preotul i-a pus în brațe un teanc de icoane. Spune că a pictat pe biserică vreo 28 de sfinți. Nu-i prea încântat de ce i-a ieșit, zice că nu erau picturi bizantine, ci mai degrabă de bălci. Un sfânt semăna cu Mihai Viteazul, altul cu Toma Caragiu, altul aducea cu părintele Vasile. Sfânta Paraschiva i-a ieșit cu buzele cam cărnoase, arăta ca Sophia Loren, dar părintele a zis că merge. A scăpat fin cu părintele, care nici acum nu știe că Bîrlădeanu s-a iscălit pe una din picturi, într-un colț: I.B.

În București a venit pe la sfârșitul anilor '70. A lucrat la Trustul de Construcții Carpați, apoi la Casa Poporului, unde tăia marmură. În toaletă făcea caricaturi ale lui Ceaușescu, dar le ștergea imediat. A lucrat și la Palatul Cotroceni, timp de trei ani, și prin mai multe cimitire, ca gropar. A început la Cimitirul Sfânta Vineri, unde muncea la negru și l-a pârât un coleg. A stat trei luni după gratii din cauza asta, la penitenciarul din Iași. Închisoarea e un „ținut uitat de timp”, dar partea cea mai urâtă a fost ancheta din Vaslui, care a durat trei săptămâni.

„Scrie aici, banditul! Umblai în București cu tabloul lui Ceaușescu și-l ponegreai și făceai manifest”, își amintește Bîrlădeanu de colonelul Tamaș, un tip gras, fără pic de frunte, care semăna cu un câine bulldog și care îl amenința cu bătaia. Totul a pornit de la niște caricaturi pe care tatăl lui le-a arătat milițienilor, din proprie inițiativă, ca să se fălească. Nu erau caricaturi ale lui Ceaușescu, dar au fost

Ion Bîrlădeanu la Galeria H'art, București

interpretate ca fiind la adresa regimului comunist. Bîrlădeanu a refuzat să semneze și, până la urmă, a scăpat de ancheta politică. Nu și de cea privind munca la negru.

S-a ales cu o sentință ușoară, față de alții. Trebuia să repare lădițe din lemn și primea o pătrime de pâine pe zi, plus un ceai care era mai mult apă chioară. A descoperit că, la închisoare, un pic de talent te salvează. Era acolo un deținut căruia i se zicea Florică și care făcea desene pentru milițieni. Ei veneau cu poze de acasă, Florică picta după model. În scurt timp s-a aflat prin închisoare și de talentul lui Bîrlădeanu, iar de atunci pozele treceau pe la el înainte să ajungă la Florică. Făcea după ele desene cu creionul, în pătrățele, la scară. Figuri de milițian, nevastă sau copil – orice i se cerea. El realiza schițele, apoi Florică le picta. Erau picturi de bălci, dar care le aduceau mâncare și țigări, care se găseau greu la închisoare și nu veneau ca acum, la pachet, ci legate snop. Din penitenciar a ieșit slab ca un schelet și plin de păduchi. S-a angajat imediat, tot la cimitir, de data asta la Străulești, cu acte în regulă.

I-ar plăcea să fie înmormântat la Bellu, acolo unde e o „galerie de artiști”. Da' de unde să aibă el atâția bani? Ar vrea o înmormântare ca a lui Coposu, la care a participat și el și unde a văzut peste un milion de oameni adunați. Nu crede să aibă el norocul ăsta. Până la urmă, ce-o fi, o fi, numai să nu fie îngropat ca un câine oarecare.

Bîrlădeanu și Dan Popescu s-au cunoscut anul trecut pe 1 decembrie, chiar la ghenă. Popescu a aflat de el de

S-A ALES CU O SENTINȚĂ UȘOARĂ, FAȚĂ DE ALȚII. TREBUIA SĂ REPARĂ LĂDIȚE DIN LEMN ȘI PRIMEA O PĂTRIME DE PÂINE PE ZI, PLUS UN CEAI CARE ERA MAI MULT APĂ CHIOARĂ. A DESCOPERIT CĂ, LA ÎNCHISOARE, UN PIC DE TALENT TE SALVEAZĂ.

la un alt artist expus de galerie, Ovidiu Feneș, care îl descoperise în timp ce căuta materiale pentru propriile colaje. Bîrlădeanu i-a făcut o impresie bună galeristului, care spune că a rămas „crăcănăt” când a văzut colajele. Le-a fotografiat încă din prima zi și spune că n-a putut să doarmă în noaptea aceea la gândul că lucrările se pot pierde și că nu vor intra în circuitul cultural. Popescu nu vorbește și despre cum i s-au părut condițiile în care trăia

Bîrlădeanu, atunci, la prima întâlnire. A fost prea entuziasmat de colaje pentru a le remarca.

Încet, cei doi au început să se împrietenească. Popescu îl voia pe Bîrlădeanu în portofoliul său, dar acesta ezita. La început („să mă ierte domnul Dan”) a crezut despre el că e băiatul care păzește galeria, nu patronul ei. Își aduce aminte că la un moment dat acesta a vrut să-i cumpere o lucrare. „Nu, nu sunt de vânzare”, i-a răspuns.

Popescu râde când îl aude povestind. „Aia a fost de test, nea Ioane, te-ai prins.” Spune că voia să vadă cum reacționează, cât ține la lucrările lui și că Bîrlădeanu a trecut testul. Pe atunci Popescu îl scotea din când în când la bere și insistă pe ideea unei expoziții. „Mai gândim problema”, îi răspundea mereu Bîrlădeanu.

Dan Popescu nu l-a tratat niciodată de parcă i-ar face o favoare, povestea lui nu trebuie privită cu compasiune; pentru că aceste

colaje nu aveau cum să fie realizate de un om care locuiește într-un apartament luxos și care duminica își zice: „Io acuma mă duc să selectez reviste, în gheana de gunoi”. Arta nu se face așa. Bîrlădeanu are un proiect coerent, un proiect artistic dus pe parcursul a 30 de ani, care trebuie privit cu respect și nu cu compasiune. Așa ar dori Popescu să îl înțeleagă lumea pe artist.

Și a continuat să insiste pe propunere. Galeria H'art e una dintre

primele galerii private apărute după 2000. Mică, dar bine așezată pe scena bucureșteană, este formată din doar două încăperi, cât o cameră de bloc, cu pereți albi pe care sunt expuse lucrările celor 13 artiști din portofoliul lui Dan Popescu. Cu Bîrlădeanu, 14.

De Anul Nou, când în ghenă domnea frigul, s-a trezit la ușă cu „nea Dan”, care i-a dat „două de 5”, adică un milion. I-a adus și un pachet de Kent. „Asta e lucru mare, omul e bun.” După vreo cinci luni în care s-au testat reciproc, Bîrlădeanu s-a prezentat într-o zi de aprilie la galerie cu o serie de colaje. Brusc, fără să anunțe nimic. Când l-a văzut, galeristului i-au dat lacrimile. În ziua aceea, Bîrlădeanu a făcut trei-patru drumuri de la ghenă de pe Moșilor până la galerie de pe Mihai Eminescu, aducând toate colajele. Se temea că vor dispărea dacă mai așteaptă.

Între timp, Dan Popescu i-a arhivat toate lucrările și a decis să înceapă seria expozițiilor cu cele mai recente colaje, cele politice, ironice la adresa lui Nicolae Ceaușescu, Ion Iliescu și Emil Constantinescu. Expoziția s-a numit „Realpolitik” și s-a deschis pe 16 mai. (Popescu plănuiește să-și deschidă o galerie în Berlin și,

– De la Andreea Marin.

Bîrlădeanu e invitat special la Noaptea Albă a Galeriilor. E la a doua lui ieșire ca artist, la o săptămână după vernisajul expoziției. Stă pe marginea unei măsuțe improvizate în galeria H'art, chiar lângă geamul dinspre stradă. Are înaintea lui un teanc de pliante cu poze ale colajelor sale și informații despre expoziție. Le spune cărți și le dă pe toate cu autograf. Sunt gratis, dar cei care încearcă să șterpelească vreunul fără ca artistul să-și lase amprenta sunt opriți cu un gest brusc și o întrebare care îi lasă pe toți nedumeriți.

– Cum vă numiți?

Tânărul se uită în stânga, apoi în dreapta, stânjenit. Răspunde timid:

– Lucian.

– De la Lucian Blaga. Sau Lucian Pintilie.

Și Bîrlădeanu scrie pe spatele pliantului:

Pentru LUCIAN

IBîrlădeanu

în noiembrie, să-l ducă acolo pe Bîrlădeanu cu o expoziție.)

Popescu spune că ceea ce-l diferențiază pe Bîrlădeanu de mulți artiști care fac colaje e că lucrările sale nu sunt bidimensionale, ci au mai multe planuri, cu o organizare spațială specifică artiștilor pop. Deși nu a făcut școală, deși nu l-a învățat nimeni să facă aceste colaje, Bîrlădeanu a reușit să creeze ceva extraordinar. Voia să spună povești. Povești din capul lui, unele suprarealiste, altele cu accent politic, dar toate pornite din dorința de a face film dintr-o fotogramă. Nu a fost recunoscut ca artist de valoare în regimul comunist pentru că arta lui nu era conformă cu normele sistemului. În opinia lui Popescu, protestul lui Bîrlădeanu, nu neapărat conștient, e cel care l-a făcut să schimbe slujbă după slujbă și l-a dus la o existență marginală.

– Cum vă numiți?

– Andreea.

23 MAI 2008

Bîrlădeanu îi întinde pliantul, acum complet. Tânărul zâmbește deja relaxat.

– Mulțumesc.

– Și eu vă mulțumesc.

Își ridică privirea spre mulțimea care forfotește prin galerie, își dă jos ochelarii cu ramă groasă și așteaptă. Nu pentru mult timp. Un cuplu îi cere un autograf la comun.

– Cum vă numiți?

– Silvia.

– De la Silvia Popovici. Și dumneavoastră?

– Nicolas.

– De la Nicolas Sarkozy.

Bîrlădeanu începe să scrie din nou, apăsând. Deasupra fiecărui „i” pune un cerculeț. Optul din 2008 îl face din două cerculețe – primul, cel de sus, mai mic, apoi cel de jos, mare și burtos, suficient

de mare să-l țină bine pe umeri pe primul. Când vede pe cineva foarte mirat de asocierile de nume pe care le face, simte nevoia să explice: „Ca să țin minte mai ușor”. Lăudat că scrie foarte frumos, se scuză: „Nu prea. Scriu ca un școlar. Dar am răbdare”. Nu vorbește decât dacă este întrebat. Dacă nu înțelege numele cuiva sau îi e teamă să nu cumva să-l greșească, îl roagă să-l scrie pe o foaie de hârtie, apoi îl copiază cu grijă pe pliant. Nu-i de mirare, au trecut pe la expoziție un Erwin, un Yann, o Karin, un Pierre-Marc, un Akmal... Ba chiar și ambasadorul Franței, Henri Paul, se găsește pe lista cu nume complicate, înconjurat de un chenar. Un tânăr l-a auzit spunând despre colaje că „Ce-i frumos și lui Dumnezeu îi place” și îl roagă să scrie sub dedicație acest lucru. Bîrlădeanu se supune. Un altul vrea autograf „pentru Ștefan, un fiu de golan”. Bîrlădeanu îi face pe plac și adaugă de la el, „Km 0”.

Noaptea Albă a Galeriiilor i se pare lui Bîrlădeanu „și mai super ca prima dată”. Dă autografe pe bandă rulantă și nu face pauză decât ca să fumeze o țigară în colțul ușii, o dată la două ore. Se

Bîrlădeanu a dat sute de autografe și i s-au adus în mai multe rânduri seturi noi de pliante pentru semnat. O doamnă blondă întreabă despre colaje dacă sunt făcute pe calculator. Se ridică în picioare ușor jignit și o încurajează să se apropie mai mult de unul din ele. Îi arată pe poză: „Sunt făcute manual, decupate cu foarfeca și lipite cu Pelicanol. Păcat că nu se mai găsește Pelicanol și acum”. Doamna zâmbește și protestează, încă ușor neîncrezătoare, că nu se cunosc decupajele. „Păi cum să se cunoască!” Lumea s-a strâns în jurul lui. Cineva se plânge că nu aude, deși e la nici doi metri de el. Nu-l înțeleg toți pentru că are un fel de a povesti de parcă s-ar cunoaște cu fiecare de când lumea și pământul, de parcă ar continua bancul început aseară. Tinerii strânși în jurul lui zâmbesc. Continuă cu autografele. Urmează unul greu: Adina Rosetti.

– Cu t?

– Da.

– Scrieți aici, vă rog... A, Rosetti. Da' nu știam că se scrie cu doi de t. Învăț cu ocazia asta.

mai oprește din când în când, strânge din ochi, clipește des și își șterge de pe frunte o picătură de sudoare. Aruncă o privire de ansamblu asupra mulțimii și dă verdictul: „Au venit cu schimbul, ca la servicii. Nici la expozițiile marilor artiști n-am văzut așa ceva”. Vizitatorii vin în grup, se opresc la intrare, se strecoară în șir indian pe ușa strâmtă și se regroupează în fața colajelor. După ce se lămuresc, se strâng pâlcuri în fața galeriei, fumează și vorbesc între ei.

Patronul galeriei îi are în grijă pe toți. Rar îl vezi în același loc. Cu două secunde în urmă era în fața colajelor și discuta cu un grup, acum e afară, vorbește la telefon. Apoi dispăre în spatele unei uși glisante, care separă spațiul dedicat expoziției de birourile galeriei. Din când în când trece pe lângă Bîrlădeanu, de fiecare dată cu aceeași întrebare:

– Mai rezști, nea Ioane?

– Da' cum!

În câteva ore, prin fața lui Bîrlădeanu trec Carmen, de la Carmen Stănescu; Olga, de la Olga Tudorache; George, de la George Washington; Nicolae, de la Nicolae Ceaușescu; Mugur, de la Mugur Isărescu; Ilinca, de la Ilinca Tomoroveanu; Iulia, de la Iulia Hasdeu; Mihai, de la Regele Mihai; Irina, de la Irina Loghin; Octavian, de la Octavian Goga.

Pe la 2 dimineața galeria se mai golește. Literele devin și ele mai lungi, în special litera M, al cărei V coboară mai jos de limita piciorușelor. Atunci își ia inima în dinți: „Mă duc să fumez o țigară”. Nu-i este somn, sigur n-o să doarmă până dimineață, așa pățește mereu. După atâtea autografe, în aerul rece al nopții trage o concluzie: „Ce de Mihai, Raluca și Andree!”. Mai stă puțin, trage un fum și îi vine o idee. Acum ar putea deschide o școală despre ciopârțitul pozelor, să-i învețe pe alții cum să le aleagă, cum să facă și ei colaje. Pare mulțumit. Mai stă puțin pe gânduri și dă verdictul final: „Ca la Reînviere a fost. Ca la Paști”. ■